

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

Täydennyskoulutuksen laadun edellytyksissä erityisen positiivista on se, että asiakas- ja potilasturvallisuus on nostettu eksplisiittisesti esille. Positiivista on myös se, että laadun edellytykset huomioivat myös jatkuvan oppimisen ja jatkuvan ammatillisen kehittymisen tarpeen. Toisaalta asetus asettaa toiminnalle reunaehdot, kuten täydennyskoulutuksen perustamisen suunnitelmaan ja eri ammattiryhmien koulutus- ja osaamistarpeiden huomioimisen. Eri kohderyhmien huomioiminen sinänsä ei ole laadun tae, vaan lähinnä luo uskottavan ja tasapuolisen pohjan täydennyskoulutuksen valmistelulle.

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

Asetus ei määritä yksiselitteistä täydennyskoulutuksen määrää, mikä tarjoaa organisaatiolle joustavuutta koulutussuunnitteluun. Muuttuvat työnkuvat ja toimintaympäristö edellyttää eri ammattiryhmiltä erilaisia uusia valmiuksia ja sitä myöten myös mahdollinen täydennyskoulutuksen määräkin vaihtelee. Asetus kuitenkin ohjaa huomioimaan henkilöstön peruskoulutuksen, työtehtävien sisällöt ja vaativuuden sekä henkilöstön ammatilliset kehittymistarpeet. Tämä ohjaa täydennyskoulutuksen tarjonnan suunnittelussa huomioimaan myös henkilökunnan tarpeet työnantajan koulutustarpeiden lisäksi.

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

Asetus määrittää tarkasti arvioinnin ja seurannan reunaehdot. Näiden ehtojen huomioiminen toteutuukin jo monelta osin, mutta laatuun ja vaikuttavuuteen liittyvät arviointitehtävät tulevat olemaan haastavia ottaen huomioon sen, että koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden arviointi kaikkienensa on haastavaa. Tämän lisäksi täydennyskoulutusmäärät ovat HVA:lla varsin suuria ja koulutuksia toteutetaan oman toiminnan lisäksi yhteistyökumppaneiden kanssa. Taloudellisen näkökulman tuominen mukaan koulutuksen seurantaan on positiivinen kehityssuunta.

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

Asetuksen on määrä tulla voimaan 1.1.2024 ja nopea aikataulu on haastava ensimmäistä toimintavuottaan päättävälle hyvinvointialueille. Riittävä siirtymävaihe on tarpeen, jotta esim. arvioinnin ja laadun seurantaan on mahdollista luoda riittävän kattava seurantajärjestelmä ja mittaristo.

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Perustelumuistion vaikutusten arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota palveluntuottajien koulutuksen seurantaan, asiakas- ja potilasturvallisuuden lisääntymiseen, digitaalisuuteen, sote -alan integraatioon ja muuttuviin työkuviin sekä taloudellisiin vaikutuksiin. Täydennyskoulutuksen kehittämisellä voidaan ajatella olevan positiivinen vaikutus kaikkiin edellä mainittuihin teemoihin, kun henkilöstön kompetenssia ja muutosvalmiutta tuetaan koulutuksen avulla. Tässä mielessä perustelumuiston vaikuttavuuden arviointi on uskottava. Toisaalta taas muistiossa esitetään, että asetusmuutos ei aiheuta itsenäisiä talousvaikutuksia ei liene paikkansapitävä. Asetus ohjaa huomioimaan tarkemmin eri ammattiryhmät, mutta samalla myös yksilön koulutustarpeen (vaikka perustelumuistiossa täydennyskoulutus määritellään lähtökohtaisesti työnantajantarpeista järjestettäväksi täydennyskoulutukseksi). Tämän lisäksi asetus ohjaa vahvemmin koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden seurantaan, mikä on tunnistetusti haastava tehtävä. Tämä lisää hallinnollista / laatuun liittyvää työtä, mikä sinänsä ei ole negatiivinen asia, mutta ei myöskään taloudellisesti neutraali asia. Samanaikaisesti aikuiskoulutustuen mahdollinen rajaaminen / lakkauttaminen tulee lisäämään painetta työnantajan tarjoamaan täydennyskoulutukseen ja henkilöstön kouluttautumisen mahdollisuuksiin. Mikäli koulutus halutaan nähdä pito- ja vetovoimatekijänä, niin yksilöllisten oppimispolkujen mahdollistaminen tulee lisäämään koulutuksen kuluja.

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Ehdotus tarjoaa riittävästi reunaehdoja täydennyskoulutuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Taloudellisen ja turvallisuuden näkökulman korostaminen ovat myös positiivisia kehityskulkuja. Perustelumuistiossa myös avataan täydennyskoulutuksen määritelmää ja linjaukset siitä, mikä ei ole täydennyskoulutusta on tarpeen. Työpaikkojen näkeminen yhä enemmän oppimisympäristönä puolestaan helpottaa rajanvetoa ”tavanomaiseen” perehdytystoimintaan.

Kuusisto Mari
Kymenlaakson hyvinvointialue

Kaltakari Maija
Kymenlaakson hyvinvointialue - osaamisen johtaja / HRD Palvelut